

شیعه هراسی: بررسی نقش رسانه‌ها

سمیرا قیاسوند

(کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی – گرایش شیعه‌شناسی دانشگاه یزد)

چکیده

«شیعه هراسی» یکی از مهم‌ترین چالش‌های فرا روی جهان اسلام است. این موضوع از دهه‌های پایانی قرن گذشته تاکنون تأثیرات عمیقی بر کشورهای اسلامی داشته است. براساس یافته‌های پژوهش، آغاز شیعه هراسی دشمنان اسلام، به زمان وقوع انقلاب اسلامی بازمی‌گردد و علل هراس آنان از شیعیان، فرهنگ غنی و پویایی شیعه، قومیت، ژئوپلیتیک شیعه و مطرح بودن اندیشه خدامحوری در برابر انسان محوری غرب است. برای مقابله با این پدیده روانی، باید دولت‌ها، رسانه‌ها و نخبگان جوامع شیعه، در جایگاه خود با اقدامات موثر، پیامدهای ناشی از این هجمه روانی را بر طرف کنند. نوشته حاضر با روش تحلیلی توصیفی – اسنادی سعی دارد علل شیعه هراسی رسانه‌ای را بررسی کند.

کلید واژه: شیعه هراسی، رسانه، هراس اخلاقی، افکار عمومی

مقدمه

شیعیان با دارا بودن ویژگی‌هایی همچون پیروی از سیره پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع)، اجتهاد علمای وارسته، عقلانیت بر وحی و حدیث و ... طی تاریخ اسلام در عرصه‌های سیاسی، علمی، فرهنگی، ادبی و اجتماعی جهان اسلام حضور فعال و تاثیرگذاری داشتند. این تاثیرگذاری در قرن اخیر با انقلاب اسلامی ایران و تاسیس حکومت اسلامی، ابعاد گسترده و عمیق‌تری یافته است. گسترش نفوذ اسلام در جوامع غربی و بیداری اسلامی در سرزمین‌های اسلامی سبب تشدید خشونت علیه مسلمانان، به ویژه شیعه‌هراسی توسط رسانه‌های وابسته به نظام سلطه و عوامل مزدور آنان شده است. جنگ نوین رسانه‌ای با استفاده از رسانه‌ها و ادوات جنگی پیشرفته، ابتدا با عملیات جنگ روانی آغاز می‌شود و در طول جنگ نظامی و پس از آن به شکل گسترده و زیرکانه ادامه می‌یابد. رسانه‌های پیشرفته با بهره‌گیری از دانش کارآمد سبب افزایش نقش رسانه در کنترل افکار عمومی شده است. امروزه رسانه‌ها نقش اجتناب ناپذیری در پیش برد برنامه‌های دولت‌ها دارند. رسانه‌ها با ایجاد فضای رسانه‌ای برای شکل دهی به افکار عمومی و هدایت تصمیمات در بستر مطلوب، همواره مورد توجه دولت‌ها بوده اند، به طوری که دولت‌ها به یاری رسانه‌ها از قدرت بی‌نظیری در عرصه داخلی و خارجی برخوردار شده‌اند. از رسانه‌ها به عنوان مهم‌ترین منابع قدرت یاد می‌شود و دولت مردان با در اختیار داشتن رسانه‌ها کلیه اهداف و برنامه‌های خود را طراحی و اجرا می‌نمایند. از این منظر تسلط دولت‌ها بر رسانه‌ها قدرت فوق العاده‌ای را در اختیار هر یک از بازیگران صحنه بین‌المللی قرار می‌دهد که به واسطه این قدرت می‌توانند به تغییر باورها، نگرش‌های جمعی و یا شکل‌دهی افکار عمومی در راستای سیاست‌های کلی دولت‌ها اقدام نمایند. رسانه‌ها و نقش مسلط آنها در شکل‌دهی، جهت دادن و مدیریت افکار عمومی بر هیچ کس پوشیده نیست. از این رو رسانه‌های جمعی، منبع مهم قدرت در راستای حفظ منافع افراد، گروه‌ها و کشورها به حساب می‌آیند. امروزه رسانه‌های غربی نقشی اساسی در ایجاد و تغییر نگرش افراد به جهان پیرامون و واقعیت‌های زندگی دارند، زیرا رخدادها را آن گونه که می‌خواهند باز نمایی می‌کنند. رسانه‌ها یکی از عوامل موثر بر ساخت ذهنیت یکایک افراد جامعه درباره یک موضوع مشخص و به عنوان ابزار بازنمایی جهان واقعی و پیرامونی به شمار می‌روند. رسانه‌های وابسته به نظام پوسیده سرمایه داری، متناسب با اهداف و ایدئولوژی خاص خود، تصویری از شیعه بازنمایی می‌کنند که میان آن تصویر بازنمایی شده و روایت شکل گرفته از آن با واقعیت، تفاوت آشکاری وجود دارد. بررسی آثار موجود نشان می‌دهد امروزه رسانه‌های غربی، وقایع و حوادث جهان را با نگاه خود رصد و به مخاطبان منعکس می‌کنند و مخاطبان آنها به طور عمومی واقعیتی تخریب شده و فهم

ناقصی از یک رویداد را دریافت می‌کنند. تئوری پردازان غرب و جهت دهندگان به رسانه‌های ارتباط جمعی به طور کامل به این نکته اساسی واقفند که تغییر در واقعیت‌ها، دشوار و گاهی عملاً ناممکن است، اما تغییر دنیای ذهنی و افکار عمومی انسان‌ها، با ارائه داده‌های غلط به آنها امکان پذیر است.

هدف از القای سوژه‌های تکراری و غیر واقعی، ایجاد یک تصویر منفی، وارونه و ذخیره و بازیابی اطلاعات در مورد محرک‌ها و داده‌های عینی است. حتی اگر این داده‌های جدید مغایر با تصاویر ذخیره شده باشند، نوعی سوگیری در پردازش اطلاعات جدید به نفع تصاویر ذخیره شده قبلی دیده می‌شود. با عنایت به این سوگیری‌ها و تحریف‌ها است که تصورات قالبی و غیر واقعی درباره شیعه شکل می‌گیرد، در حالی که واقعیت چیز دیگری است.

بیان مسأله

دشمنان به ویژه قدرت جهانی استکبار و صهیونیسم، امروزه با تکیه بر پول و تبلیغات و استفاده از شعارهای ظاهر فریب، مانند حقوق بشر، حقوق زن و حقوق اساسی ملت‌ها، برای تحمیل ظلم بر ملت‌ها و ترویج فساد، دورویی، تزویر، ریاکاری و نفاق، برای پیشبرد اهداف شوم خویش در جوامع بشری تلاش می‌کنند. برای تحقق این کار از وسایل متعددی برای به چالش کشیدن حقیقت شیعه و مهدویت استفاده می‌نمایند. مسأله مهم این است که رسانه نه تنها یکی از عناصر مهم و اساسی زندگی گروهی انسان است، بلکه سنگ بنای جامعه و هسته اصلی تشکیل ساختمان اجتماعی و سیاسی است. بدون ارتباط، هرگز فرهنگ پدیدار نمی‌گشت و بدون فرهنگ، جامعه وجود نداشت. از این رو، در نظام‌های اجتماعی کوچک و بزرگ همانند خانواده، اجتماعات روستایی، شهری، کشوری و بین المللی، ارتباط در انتقال دانش‌ها، مهارت‌ها، نگرش‌ها، باورها و ارزش‌ها، نقش مهمی دارد و می‌تواند به شکل‌گیری و تغییر شناخت‌ها، عقاید، ارزش‌ها و رفتار انسان منجر گردد. به همین دلیل، ارتباط به عنوان یکی از ابزارهای اصلی تغییرات اجتماعی و سیاسی مطرح است (حسینی، ۱۳۸۴، ص: ۲۵ و ۲۶).

آلویس تافلر، نظریه‌پرداز سرشناس آمریکایی، درباره نقش رسانه‌ها در فرایند عملیات روانی در آینده معتقد است که وسایل ارتباطی عرصه نبرد در آینده را می‌سازند که از گلوله‌های سلاح‌های جنگی بسیار مرگبارترند (شکرخواه، ۱۳۸۲، ص ۸۵). رسانه‌ها نه تنها در گسترش و انتقال اخبار و اطلاعات در جامعه نقش دارند، بلکه در شکل‌دهی و اثرگذاری بر افکار عمومی و ارائه واقعیت‌ها به اشکال خاص، نقش به سزایی ایفا می‌کنند (Gurevitch et al, 1995: 78).

حال مسأله مهم این است که شناساندن تشیع واقعی از تشیع ساختگی و دروغین و آشنایی و ارتقاء سطح علمی مبلغین جهت پاسخگویی به شبهات و رفع آن، نیاز امروز جامعه است. به

فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی: «مهم‌ترین و اولویت دارترین وظایف علمای جهان اسلام در شرایط کنونی ایجاد یک نهضت علمی، منطقی و فراگیر برای ریشه‌کن کردن این جریانات است و وظیفه ما امروز دفاع از اسلام غدیر است.»

امروزه آثار فرهنگی، رسانه‌ای و هنری متعدد عهده‌دار مباحث آخرالزمان شده‌اند. نگاه به این آثار بیانگر تلاش غرب در قالب این آثار است- ولو در عالم تخیل- که سخن از پایان تاریخ و خطراتی دارد که بشریت را تهدید می‌کند و اغلب در پایان نجات بخشی است که از دامن غرب برمی‌خیزد و بشریت و جهان را نجات می‌بخشد (شفیعی، ۱۳۸۴، ص ۶۰). با یک بررسی گذرا در می‌یابیم که حجم فیلم‌های سینمایی و برنامه‌های تولیدی در شبکه‌های رسانه‌ای غربی در این سال‌ها درباره آخرالزمان اسلامی و مهدویت با پیش از آن قابل مقایسه نیست. البته همانند همیشه این نگاه تک سویه و تخریبی بوده؛ به طوری که اکثر نوشته‌ها و برنامه‌های تولیدی رسانه‌های غربی در این موضوع سعی در خرافی جلوه دادن آن داشته و اغلب به گونه ای چالشی و تخریبی مطرح گردیده است (شیرازی، ۱۳۸۰، ص ۱۶۹).

در ظاهر به نظر می‌رسد شیعه‌هراسی رسانه‌ای که در این پژوهش بحث خواهد شد مربوط به شیعه‌هراسی به مثابه یک هراس اخلاقی توسط رسانه‌ها می‌باشد. بنابراین، پژوهش پیش روی با هدف شناخت بیشتر این پدیده و ارائه راهکارهای مقابله با آن صورت می‌گیرد. این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که رسانه‌ها چه نقشی در شیعه‌هراسی دارند؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین موضوع مورد اختلاف در جهان اسلام، مساله جانشینی رسول خدا و امامت و ولایت است. عنصر اساسی و سرچشمه همه اختلاف‌های فقهی، عقیدتی، کلامی، سیاسی، اجتماعی و... که باعث مشاجره، مجادله و گاهی مبارزه گردیده است، ریشه در عدم شناخت حقیقی و واقعی رکن رکین امامت دارد. اثبات و تبیین زوایای گوناگون این مهم، وظیفه اندیشمندان مسلمان به ویژه علمای دین است. صاحب تفسیر نورالثقلین در ذیل آیه شریفه: «قَامَ وَجْهٌ لِلدِّينِ حَقِيقًا فَطَرَهُ اللَّهُ أَلَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا»، حدیثی از امام صادق علیه السلام ذکر کرده و در تأویل این آیه فرمودند: «علی التوحید و محمد رسول الله و علی امیرالمؤمنین».

با توجه به این حدیث شریف، معرفت امام در کنار معرفت خدا و رسول امری فطری می‌باشد. هر انسانی فطرتش پاک باشد ضرورت این مساله را خواهد دانست.

ضروری است که با جریان اسلام هراسی یک مقابله علمی و اندیشه‌ای داشته باشیم تا در آینده بتوانیم پاسخگوی غیرمسلمانانی باشیم که مشتاق شناخت مذاهب اسلامی و رویکردهای دینی هستند.

امید است متولیان مسایل دینی که در راس آن‌ها حوزه‌های علمیه قرار دارند، با توجه به داشته‌های علمی بسیار عمیق و ارزشمندی که در اختیار دارند بتوانند با بهره‌گیری از شبکه‌های ماهواره‌ای و نیز حضور گسترده در فضای سایبری و مجازی، پیام اسلام اصیل را به همگان برسانند.

پیشینه تحقیق

فاضلی نیا (۱۳۸۶)، در تحقیقی با عنوان "علل نگرانی غرب از انقلاب اسلامی (با تأکید بر ژئوپلتیک شیعه)" سعی کرده است تا علل نگرانی غرب از اسلام در منطقه را در دو سطح تحلیل ایدئولوژیک و ژئوپلتیک تحلیل کند.

جهانگیری (۱۳۹۰) در پژوهش خود تحت عنوان "تأثیر شیعه هراسی بر روابط جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی" بیان می‌کند که تشیع به عنوان یکی از مذاهب موثر اسلام، همواره در طول تاریخ نقش مهمی را ایفا نموده است.

مقیم (۱۳۹۲) تحقیقی با عنوان "بیداری اسلام و توهم شیعه هراسی (چالش‌ها و راهکارها)" انجام داده است. این تحقیق می‌کوشد تا توهم شیعه هراسی را، به عنوان یکی از مهم‌ترین تهدیدات بیداری اسلامی، کالبد شکافی نماید.

ثامنی (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان "بررسی علل شیعه هراسی در غرب معاصر" انجام داده است. در این پژوهش شیعه‌هراسی در غرب معاصر بررسی می‌شود تا به این پرسش پاسخ داده شود که چرا این پدیده در غرب بروز کرد و در سالهای اخیر شدت گرفت. این نوشتار توصیفی و تحلیلی، مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای، اسنادی و اینترنتی است.

بابی سعید از دیگر نویسندگانی است که در کتاب "هراس بنیادین" در چند فصل تلاش می‌کند تحلیلی قوی و منطقی از اسلام‌گرایی در عصر حاضر ارائه دهد. نویسنده کتاب فوق به گفتمان اسلام‌گرایی و بازتاب آن در عرصه جهانی تمرکز کرده است. وی در صدد است که بیان نماید ایده اروپامداری به عنوان مدل پایه‌ای توسعه و پیشرفت رو به ضعف است. از این منظر، ظهور اسلام‌گرایی بر تخریب و فرسایش اروپامداری و غرب مرکزی استوار است. از این رو گسترش اسلام‌گرایی، هراسی بنیادی و مانعی اساسی در برابر افزون خواهی غرب در عالم است. تلاش بابی سعید در فهم مشکلات قابل تقدیر است. اما راهکاری برای خروج از آن مطرح نکرده است.

تحقیق دیگری در سال ۱۹۸۵ در دانشگاه وینوسو کانادا با عنوان "موش ها و کاردینال ها ، مطبوعات و سیاست کانادا در برابر خاورمیانه" انجام شده است (Burton & Keenly). عنوان تحقیق به این موضوع اشاره دارد که در مطبوعات کانادا حتی اگر مطلب علمی و مذهبی درباره خاورمیانه منتشر شود به خوانندگان تصویری منفی و خشن از خاورمیانه ارائه می‌شود. در این پژوهش که در دو دوره زمانی کاملاً متفاوت انجام گرفت پنج روزنامه مهم کانادا مورد بررسی قرار گرفتند.

روش تحقیق

روش تحقیق و بررسی، مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی خواهد بود. بنابراین منبع اصلی تحقیق، نوشته‌ها و مقالات گوناگون در رابطه با شیعه‌هراسی رسانه‌ای است. با توجه به این که تاکنون در زمینه شیعه‌هراسی رسانه‌ای تحقیقی منسجم و روشمند انجام نشده است، در این تحقیق می‌خواهیم درباره شیعه‌هراسی یک مطالعه دقیق علمی و تخصصی داشته باشیم.

چارچوب نظری

امروزه شکل‌گیری و گسترش پدیده‌های مختلف از جمله چالش‌هایی مانند اسلام‌هراسی تنها به عوامل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و مذهبی بستگی ندارد؛ بلکه در کنار این عوامل، نقش رسانه‌های ارتباط جمعی و در دهه اخیر فناوری‌های ارتباطی نوین مانند اینترنت، برنامه‌های کانال‌های ماهواره‌ای و تاثیر کارکردهای مثبت و منفی آنها را در شکل‌گیری و تشدید اسلام‌هراسی نیز نباید نادیده گرفت. برای بررسی علمی این عامل مهم، می‌توان به نظریات ارتباطاتی مختلف رجوع کرد که به نقش رسانه‌ها اشاره دارند که گواهی بر تاثیرگذاری وسایل ارتباطی نوین بر افکار عمومی هستند. در این بخش، برخی نظریه‌های مهم مرتبط با این موضوع همچون، نظریه برجسته سازی، نظریه متقاعدسازی و نظریه وابستگی مخاطب - رسانه - جامعه به طور خلاصه شرح داده می‌شود.

نقش و کارکرد رسانه‌های ارتباط جمعی

«وسایل ارتباطی جمعی به مثابه یک نهاد اجتماعی، شامل وسایلی مانند: رادیو، تلویزیون و مطبوعات، (همچنین اینترنت و ماهواره) از طریق اطلاع رسانی، بخش‌های وسیعی از دنیای اجتماعی را برای افراد قابل فهم می‌سازد و این کار را از طریق تأثیر بر نگرش‌ها و باورهای اعضای جامعه انجام می‌دهند. (پناهی، ۱۳۸۴، ص: ۹۲) چون وسایل ارتباطی تحت تاثیر هدف‌های سیاسی و مسلکی یا منافع مالی اداره کنندگان آنها قرار دارند، ضمن پخش

برنامه‌های خبری و آموزشی و یا در کنار این برنامه‌ها تبلیغات سیاسی نیز انجام می‌دهند و در اغلب موارد، توجه به این نوع تبلیغات، اطلاعات و انتشارات اجتماعی، وسایل ارتباطی را تحت شعاع قرار می‌دهد. به طوری که عملاً این وسایل، بها ابزار تبلیغاتی تبدیل می‌گردند.» (معمدنژاد، ۱۳۸۳، ص: ۹)

ارائه تصویری غیر واقعی از مسلمانان با تعبیری نظیر "مسلمانان خود را برتر از دیگران می‌دانند و درصدد حکومت بر کل جهان هستند"، "قوانین اسلام با حقوق بشر تناقض دارد"، "اسلام، دینی خشونت طلب، عصبی و مولد اندیشه تروریسم است"، "اسلام، جهاد، جنگ و خونریزی را مقدس می‌داند" و "مسلمانان افرادی بدبین، جدایی طلب، گوشه‌گیر و بی‌اعتنا به تغییر و توسعه هستند" از مصادیق این تبلیغات منفی است. (همشهری آنلاین، ۱۳۸۸).

تعریف مفاهیم

۱- شیعه هراسی: هراس در لغت به معنای بیم، ترس و خوف است (عمید، ۱۳۶۱، ص: ۱۲۴۶). شیعه هراسی یعنی ایجاد خوف و هراس از شیعه توسط غربی‌ها، به ویژه در میان سران کشورهای عربی، به منظور ایجاد تفرقه و محدود ساختن فعالیت شیعیان. شیعه‌هراسی یکی از راهبردهای روانی صهیونیسم جهانی است که در قلمرو جنگ نرم قرار دارد و با پیروزی انقلاب اسلامی ایران آغاز شده است، دشمنان اسلام از آغاز متوجه توانایی شیعیان در سرکوب حکومت شاهنشاهی و تشکیل حکومتی مستقل بودند. با مطالعه درباره شیعیان به توانایی‌های فرهنگی، سیاسی، ایدئولوژیک و قابلیت‌های ویژه این مذهب پی بردند و همه توان خود را برای مبارزه با آن به کار گرفتند. مدتی پس از انقلاب اسلامی ایران، اتحاد جماهیر شوروی از هم پاشیده شد و جنگ سرد پایان یافت. با فروپاشی شوروی، دولت آمریکا و صهیونیسم جهانی همه توان خود را صرف مبارزه با شیعیان کردند و به منظور همراه نمودن دیگر کشورهای غربی و سران کشورهای حوزه خلیج فارس، شیعه‌هراسی را در سطح جهان رواج دادند تا از این طریق، هم متحدان خود را به بهانه وجود دشمن مشترک حفظ نمایند هم شیعیان را منزوی کرده، مانع انتشار عقاید شیعه در سطح جهان شوند (کشاورز شکری، ۱۳۹۲، ص ۱۳۷ - ۱۷۴).

۲- هراس اخلاقی: به نظر کوهن در دوره‌ای که هراس اخلاقی به وجود می‌آید برخی افراد، گروه‌ها یا حتی شرایط می‌توانند به عنوان تهدیدی بر ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر جامعه معرفی شوند. رسانه‌ها با برجسته سازی و گزینش‌گری اقدام به برجسته نشان دادن این تهدید می‌کنند و از سوی دیگر روزنامه‌نگاران، علمای مذهبی، سیاست مداران و دیگر نخبگان اجتماعی اقدام به مرزبندی اخلاقی با تهدید به مرزبندی به وجود آمده است (شهبابی، ۱۳۹۲، ص: ۲۰). هراس اخلاقی به عنوان رویکرد ذهن‌گرایانه مبتنی بر تحریفی است که از واقعیت در

ذهن مخاطب ایجاد شده است (نجفی ابرند آبادی و سیدزاده، ۹۱). شیعه هراسی به مثابه هراس اخلاقی، هراسی است که در گام نخست توسط غرب در بستر سیاست راهبردی اسلام ستیزی در خارج از جهان اسلام و در گام دوم توسط گفتمان اسلام سنی و در گام سوم توسط گفتمان سلفی افراطی و تکفیری در درون جهان اسلام دامن زده شده و تشدید می‌شود (رمضان البوطی، ۱۳۸۷، ص: ۱۶).

۳- رسانه: «رسانه» در فرهنگ و منابع مختلف فارسی و انگلیسی تعاریف مختلفی دارد. رسانه در لغت؛ اسم آلت از مصدر «رسانیدن» و به معنی وسیله رسانیدن است. در اصطلاح علوم ارتباط اجتماعی، مقصود از «رسانه»، وسیله رسانیدن پیام دهنده به پیام گیرنده است. هر وسیله که مطلب یا خبری را به اطلاع مردم برساند، مانند رادیو، تلویزیون و روزنامه (فرهنگ لغت عمید، ۱۳۶۱). بر اساس تقسیم بندی «جوزف نای» یکی از نظریه پردازان مطرح دکترین قدرت نرم، قدرت به دو نوع؛ قدرت سخت (Hard power) و قدرت نرم (Soft power)، تقسیم می‌شود که قدرت نرم بر اساس ابعاد فرهنگی، روانی و اطلاعاتی است. در این نوع قدرت، به جای تصرف و تسلط سرزمین‌ها یا دولت‌ها، تصرف «ذهن» ها و «قلب» ها مد نظر قرار می‌گیرد. در جریان موضوعی به نام شیعه هراسی از همه این رسانه‌ها نظیر سینما، اینترنت و مطبوعات و ... که به عنوان مهم‌ترین ابزار جنگ نرم نقش بازی می‌کنند، استفاده می‌شود. ارائه تصویری موحش از مسلمانان با منتسب ساختن تمامی حوادث سوء، انفجارها، ترورها، بحران‌های اقتصادی به آنان در دستور کار رسانه‌های غربی است (شیعی سروستانی ۱۳۹۲).

۴- افکار عمومی: اصطلاح افکار عمومی (public opinion) به معنای امروزی، نخستین بار توسط «ژاک نکه»؛ وزیر دارایی لویی شانزدهم، در آغاز انقلاب فرانسه مطرح شده است. امروز افکار عمومی را ضمیر باطنی و پنهان یک ملت و ظهور آن را بازتاب طبیعی اکثریت یک جامعه در برابر پیام‌ها و رویدادهایی که برای آن‌ها جنبه حیاتی دارد، می‌دانند (دادگران، ۱۳۸۴، ص: ۱۵ - ۱۶). مونتینی فلیسوف و پژوهشگر فرانسوی در قرن ۱۶ م، افکار عمومی را یک جمع نیرومند، جسور و تخمین ناپذیر می‌دانست. برایش افکار عمومی را چنین تعریف کرده است: «یک نیروی حقیقی، ناملموس و همچون نسیم که همه در پی کشف و شناخت آن هستند و تقریباً همه از آن پیروی می‌کنند» (کریستین و مک ویلیامز، ۱۳۶۵، ۱۱۵). به عبارت دیگر؛ افکار عمومی مجموعه‌ای از داوری‌های مردم درباره مسائل روز است که مورد پذیرش بیشتر افراد جامعه است (دادگران، ۱۳۸۴، ص: ۱۷).

مراحل گسترش شیعه هراسی

شیعه هراسی طی سه مرحله تشدید یافته است. موج اول شیعه هراسی به زمان وقوع انقلاب اسلامی ایران باز می‌گردد. پیش از آن، دشمنان اسلام با وجود دشمنی دیرینه با جهان اسلام، از قابلیت‌های ویژه تشیع آگاهی نداشتند؛ اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران – که برای غربی‌ها بسیار غیر منتظره بود – با جلوه اسلام سیاسی و به ویژه ایدئولوژی و فرهنگ شیعه آشنا شدند. از این رو به مطالعات گسترده در این زمینه پرداختند و با آگاهی از قابلیت‌های تمدن سازی فرهنگ شیعه، دشمنی با آن را آغاز کردند و سران عرب را که نگران صدور انقلاب به کشورهای عرب بودند، نیز با خود همراه ساختند. یکی از اقدامات آنان؛ آغاز جنگ تحمیلی صدام بر ضد ایران بود که هم زمان با تحریم‌های سخت اقتصادی صورت گرفت اما جمهوری اسلامی ایران در برابر همه این توطئه‌ها مقاومت نمود و حتی تحریم‌ها به پیشرفت و خودکفایی شیعیان انجامید. موج دوم شیعه هراسی، در اواخر قرن بیستم، نظریاتی از جمله؛ «پایان تاریخ» فوکویاما و «جنگ تمدن‌ها» هانتینگتون، مطرح شد. از آن جا که نظریه جنگ تمدن‌ها افول تمدن غرب و شکوفایی تمدن اسلامی را پیش بینی کرده بود، سیاست مداران صهیونیست در غرب به چاره جویی پرداختند و با ایجاد حادثه ساختگی یازدهم سپتامبر، بهانه‌ای برای هجوم به سرزمین‌های شیعه فراهم کردند اما هجوم آنان به عراق که با هدف سرکوبی شیعیان صورت گرفته بود، موجب سقوط صدام و راه یابی شیعیان به قدرت سیاسی شد. به دنبال آن، پادشاه اردن از هلال شیعی سخن گفت و رسانه‌های صهیونیستی نیز به شدت به تبلیغ آن پرداختند. موج سوم شیعه هراسی، با پیروزی دولت اصول‌گرا در سال ۱۳۸۴ شروع شد. تقریباً دو سال بعد؛ سال ۲۰۰۶، حزب‌الله لبنان در نبرد ۳۳ روزه با رژیم صهیونیستی به پیروزی شگفت‌آوری دست یافت. در این مدت، پافشاری دولت اصول‌گرای شیعه در ایران بر دستیابی به انرژی صلح آمیز هسته‌ای، موفقیت‌های بسیاری برای ایران اسلامی به ارمغان آورد. این تغییرات که به نفع شیعیان صورت گرفته بود، باعث نگرانی و هراس جریان صهیونیستی شد؛ در نتیجه انقلاب مخملی را بر ضد ایران به راه انداختند که با تدابیر ولی فقیه به شکست انجامید و در مقابل، قدرت ایران تثبت شد و نفوذ آن در منطقه افزایش یافت. همین امر باعث تشدید شیعه هراسی دشمنان اسلام با موجی گسترده‌تر در منطقه و جهان گردید (کشاورز شکری، غفاری، فهمی، ۱۳۹۲، ص ۱۵۴ تا ۱۵۵).

دلایل و زمینه های شیعه هراسی

در تحلیل پدیده شیعه هراسی می‌توان گفت «هراس» پدیده‌ای روان‌شناختی است که مبنی بر مبادی معرفتی (تصور ساده ذهنی، تصدیق و باورهای قبلی) است. جریان شیعه و ایران پس از

انقلاب با هم گره خورده‌اند. شیعه بارزترین جلوه «اسلام سیاسی» است از این رو استراتژیست‌های غربی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی متوجه پتانسیل بالای قدرت نرم شیعه در جهت جریان‌سازی عدالت‌طلبی، ظلم ستیزی و استقلال‌طلبی شدند که اگر کنترل نشود به زودی مرزها را در می‌نوردد و زمینه گسترش اسلام سیاسی و دولت‌های اسلامی مشابه ایران را در منطقه غرب آسیا فراهم می‌آورد. از این رو بر آن شدند تا با بهره‌گیری از دستاوردهای شیعه هراسی، مذهب شیعه را هدف اصلی مدیریت منطقه جمهوری اسلامی معرفی نمایند و هم چنین در راستای شیعه‌ستیزی سعی در دامن زدن به اختلافات مذهبی شیعی و سنی داشته تا چنین وانمود شود که ایران به دنبال گسترش تشیع است و برای جهان تسنن تهدید به شمار می‌رود. نتیجه تبلیغاتشان آن بود که جوامع سنی مذهب با هم متحد شوند و جلوی گسترش نفوذ ایران را بگیرند. شیعه هراسی در بُعد ایدئولوژیک و تاریخی، جهان عرب را با کانون صهیونیستی و غربی پیوند داد. کاملاً واضح است که رسانه‌ای شدن اختلافات شیعه و سنی را نمی‌توان جز در راستای یک طرح سیاسی تفرقه افکنانه از سوی مخالفان و دشمنان مشترک شیعیان و اهل سنت، یعنی غرب به سردمداری آمریکا دانست.

۱- عامل سیاسی (در جستجوی آنتی‌تز)

۲- عامل فرهنگی (بازگشت به آرمان‌های اسلام)

۳- عامل ژئوپلیتیکی (موقعیت استراتژیکی شیعیان)

علل هراس غربی‌ها از شیعه :

۱- موقعیت ژئوپلیتیکی شیعه

۲- تضاد فرهنگ سیاسی شیعه با صهیونیسم

۳- نظریه خدامحوری شیعه در برابر انسان محوری غرب

۴- اندیشه نظام واحد جهانی و پایانی تاریخ

۵- مطرح شدن اندیشه جنگ تمدن‌ها

علل هراس دول عربی از شیعه

۱- رواج تفکر شیعه هراسی توسط جریان صهیونیستی در میان اعراب

۲- نژاد پرستی و افکار جاهلانه دولت‌های عربی

۳- نفوذ عقاید سلفی در میان اعراب

۴- نگرانی از صدور انقلاب اسلامی ایران در میان اعراب

چالش‌های رسانه‌ای

تبلیغات ضد شیعی و ضد ایرانی به برخی رسانه‌های عربی مربوط می‌شود. تلاش رسانه‌های شیعه و ایرانی برای پاسخگویی به این هجمه، خود به خود بحث اتحاد در سطح جهان اسلام را با چالش مواجه خواهد کرد و همین طور موجب انحراف جهان اسلام از مسائل اساسی خویش، نظیر مسئله فلسطین و توطئه‌های اسرائیل خواهد شد. مواضع ضد شیعی برخی رسانه‌های عرب، نظیر؛ العربیه، الحرة، المستقبل و الریاض و نیز برخی رسانه‌های عربی نظیر السیاسة کویت، الجزیه و ... همه و همه در راستای جنگ رسانه‌ای علیه شیعیان فعالند که موجب انشقاق اسلامی می‌گردد. برای مثال روزنامه الریاض؛ از روزنامه‌های نزدیک به هیات حاکمه عربستان سعودی، به تازگی در مقاله‌ای خواستار تلاش همه جانبه آمریکا برای سرنگونی دولت شیعی عراق گردید. این روزنامه همچنین آورده است که دولت شایسته برای عراق، دولتی متشکل از شیعیان سکولار و سنی‌های میانه‌رو است و آمریکا باید پیش از آنکه این دولت سلاح خود را به دستور ایران، به سوی آمریکا نشانه بگیرد، دولت مالکی را سرنگون کند (الریاض، مرداد ۸۶).

کارکرد رسانه‌ها در عصر ارتباطات

امروزه با کوچک‌تر و پیچیده‌تر شدن جهان در پی رشد روز افزون وسایل ارتباط جمعی مانند اینترنت، ماهواره و فراگیر شدن تلفن‌های ثابت و همراه، معادلات گذشته و تنظیم روابط کشورها و نیز شکل‌گیری و بیان عقاید شهروندان تا حدودی زیادی به هم خورده و جای خود را به معادلات جدید داده است (منظور از رسانه‌ها در این پژوهش، تلویزیون، رادیو، کتاب، مجله، سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی گسترده است). پیچیده‌تر شدن فناوری ارتباطی و افزایش قدرت پوشش دهی آن در سراسر جهان، تأثیرگذاری بر توده‌ها را افزایش داده است. هر چند می‌توان گفت رسانه‌ها از رهگذر نمادسازی، جامعه‌پذیری و الگوسازی رفتاری، توانایی دارند رفتار افراد را تغییر دهند (ماه پیشانیان، ۱۳۸۹، ص: ۸۱). افزون بر تأثیرگذاری بفرهنگ در الگوی مدرن امنیت، رسانه‌ها با متحول کردن باورها، ارزشها، اعتقادات، تصویرها، ادراک‌ها و ذهنیت‌های جامعه، زمینه را برای اقناع و پذیرش فراهم می‌کنند. رسانه‌ها نه تنها واقعیت، بلکه مهم‌تر از آن ادراک مردم نسبت به واقعیت را تغییر می‌دهند (دهشیری، ۱۳۸۰، ص: ۳۷). همچنین رسانه‌ها در عصر اطلاعات، مهم‌ترین سهم را در پوشش خبری رخدادها و تأثیرگذاری بر افکار عمومی دارند. انواع رسانه‌های مکتوب، صوتی و تصویری، اینترنتی و دیجیتال می‌توانند در شکل‌دهی افکار عمومی مؤثر باشند و سیر سیاسی و اجتماعی هر جامعه را به سمت و سوی خاصی هدایت کنند. در کل، رسانه‌ها با ظرفیت‌های خاص خود، می‌توانند به منبع مهمی برای

امنیت ملی کشورها به ویژه در عرصه جنگ نرم، تبدیل شوند. همچنین رسانه‌ها در کنار انتقال پیام می‌توانند جنگ و حوادث جنگی (انقلابها) را به گونه‌ای به تصویر بکشند و به مخاطبان منتقل کنند که نقش مهمی در بسیج توده‌ها علیه نظام حاکم داشته باشند. به عبارتی دیگر، با تأثیرگذاری قوی بر عقیده‌ها، اندیشه‌ها و احساسات مردم، می‌توانند رفتار گروه‌های مورد نظر (مخاطبان) را برای اهداف و منافع تعیین شده (مورد نظر) بسیج کنند (ماه پیشانیان، ۱۳۸۹، ۲۵۶).

رسانه‌های ضد شیعی و پدیده شیعه هراسی

اولین بار نیست که خبر تأسیس رسانه‌های ضد شیعی و تلاش برای نشر شیعه هراسی در دنیا شنیده می‌شود اما نمی‌توان این مساله را نیز انکار کرد که تأسیس این شبکه‌ها، هشدار برای شیعیان است تا با آگاه‌سازی افکار عمومی نسبت به هدف و غایت مذهب تشیع، فعالیت‌های رسانه‌ای، اجتماعی و فرهنگی بیشتری داشته باشند. باید از تمامی رسانه‌ها برای جلوگیری از گسترش جریان ضد شیعی استفاده کرد. در مصر و برخی کشورهای مسلمان، شبکه‌های رسانه‌ای ضد شیعی راه اندازی شده است و این امر یک پدیده جدید نیست. ابتدا مساله ایران هراسی مطرح بود، سپس اسلام هراسی را به وجود آوردند و اسلام را به عنوان پدیده ترسناکی برای ملت‌ها و به ویژه برای ملل غیر اسلامی جلوه دادند و از آن تاریخ به بعد هم مساله شیعه هراسی در برنامه‌های دشمنان شیعه و اسلام قرار گرفته است. آنچه مهم است این است که علما، اندیشمندان و حتی مصلحان یعنی هر کسی که به سرنوشت امت اسلامی در این مقطع حساس اهمیت می‌دهد؛ باید با هر توانی که دارد با این پدیده مبارزه کند. به طور کلی شیعه هراسی پدیده‌ای شناخته شده است و تقریباً به دلیل سخنان و مطالبی که در رسانه‌های ضد شیعه مطرح می‌شود، افراد هوشیار، نیت و صحت این مطالب را درک می‌کنند. در حقیقت مساله شیعه هراسی، چه در مصر، چه در مناطق دیگر تحت نفوذ وابستگان به استکبار جهانی صورت می‌گیرد و یک امر تکراری است و اثر خود را میان خواص از دست داده است ولی به هرحال عده زیادی از مخاطبان ممکن است تحت تأثیر قرار بگیرند. این تفکرات در اندونزی، مالزی و از این قبیل مناطق تا حدودی تأثیر گذاشته است، کما این که اسلام هراسی هم به موازات آن صورت می‌گیرد و در مناطقی از آفریقای مرکزی مسلمانان را می‌کشند. تمامی این حرکت‌ها، حلقه‌های بهم پیوسته یک حرکت ضد اسلامی و ضد بیداری اسلامی است (تأسیس رسانه‌های ضد شیعی و پدیده شیعه هراسی در گفت و گوی شفقنا با تعدادی از کارشناسان، ۱۳۹۲).

مقابله با شیعه هراسی در سطح رسانه‌ها

- ۱- تلاش برای ارائه اطلاعات درست درباره اهداف جریان صهیونیستی و معرفی فرهنگ شیعه
- ۲- راه اندازی پایگاه‌های ماهواره‌ای برای آگاه سازی افکار عمومی
- ۳- توسعه شبکه اینترنتی و گسترش فضای مجازی

حامیان مالی اصلی و مهم شبکه های شیعه هراسی

- ۱- ریچارد نسکیف (Rechard Mellon)
 - ۲- شرکت آلن - برادلی (Allen-Bradly Copany)
 - ۳ - خانواده روزنولد (Rosenwald)
- امروز تاثیر برنامه‌های جنگ نرم به مراتب بیشتر از جنگ سخت است. جنگ نرم با هزینه کم و گستردگی بیشتر توسط برخی کشورها به خصوص کشورهای غربی بیش از جنگ سخت مورد استفاده قرار می‌گیرد. جنگ نرم و قدرت نرم، نیازی به محاصره اقتصادی و اشغال نظامی ندارد. دشمنان با استفاده از ابزارهای تبلیغاتی و رسانه‌ای در این راستا فعالیت‌های فراوانی را در دستور کار خود قرار داده‌اند.

فعالیت ۷۷ هزار رسانه سایبری و ماهواره‌ای علیه شیعه

۷۷ هزار رسانه دیجیتالی، ماهواره‌ای و رادیو تلویزیونی علیه انقلاب اسلامی و شیعه در دنیا فعالیت می‌کنند. با شکل‌گیری انقلاب اسلامی این رسانه‌ها شبانه روز علیه ما فعالیت می‌کنند. اسلام هراسی، ایران هراسی و شیعه هراسی، سه حوزه فعالیت این رسانه را تشکیل می‌دهد که با همه توان به آن می‌پردازند. ۱۴۰ میلیون مقاله در اینترنت درباره این سه موضوع نوشته شده است. در مقابل این هجمه گسترده تنها ۱۰۰ شبکه ماهواره‌ای فعالیت دارند که آنها هم بعضاً رویکرد متفاوت و سیاسی دارند. امروزه بیش از ۴۰ هزار سایت بر علیه شیعه از سوی وهابیت فعالیت می‌کند و کتابهای زیادی با تیراژ بالا در این خصوص توسط وهابیت منتشر و توزیع می‌شود (ملکی، طلبی جونقانی، ۱۳۹۰، ص: ۱۳۰ - ۱۴۴). از مهم‌ترین اقدامات ضد دینی و مذهبی دشمنان شیعی در فضای ماهواره، می‌توان به تأسیس شبکه‌های وهابی فارسی زبان، از جمله؛ وصال فارسی، کلمه، العربیه، الجزیره و ... اشاره نمود. شبکه‌هایی که با پنهان شدن در ظاهر دینی سعی می‌کنند جلوه‌های واقعی شیعی بودن را به صورت کاملاً وارونه در قالب مناظره و مباحثه و اخبار نشان دهند. در سال‌های اخیر رسانه‌های مختلفی به نام تشیع با هدف ایجاد اختلاف میان مسلمانان ایجاد شده‌اند. وجه اشتراکی که در همه این شبکه‌ها دیده می‌شود، حمایت بی چون و چرای آمریکا و انگلیس و پیروانشان از این شبکه‌ها است. بر هم

زدن وحدت شیعه و سنی و به جان هم انداختن آن‌ها، غبار آلود کردن فضا و نیز عوض کردن جای دشمن در دستور کار این شبکه‌ها است.

شبکه‌های ضد شیعه

در این جدول به بررسی شبکه‌های ضد شیعی و رویکرد آنها می‌پردازیم.

جدول ۱: شبکه‌های ضد شیعی

شبکه وصال فارسی

رویکرد شبکه؛ وهابیت سلفی - عملکرد شبکه؛ تندرو مذهبی - مدیریت محتوایی برنامه‌ها؛ دکتر عبدالرحیم ملازاده (ابو منتصر بلوچی) - وابستگی رسانه‌ای؛ تلویزیون «الوصال» کویت - کشور مطبوع؛ کویت- زبان؛ فارسی - مخاطبین؛ مسلمانان فارسی زبان - تاریخ تأسیس؛ رمضان ۱۴۳۲ ه.ق. دکتر عبدالرحیم ملازاده معروف به ابو منتصر بلوچی متولد ایران است. او چندین سال است که با کمک وهابی‌ها و سرویس‌های جاسوسی آمریکا و انگلیس شبکه وصال را راه انداخته و مدیریت می‌کند. ملازاده و شبکه‌اش از توهین به انقلاب، ولایت فقیه و جمهوری اسلامی هیچ دریغی ندارد. محور برنامه‌های این شبکه نیز توهین و تکفیر شیعیان و نیز انکار مسئله مهدویت و ... است. از جمله اقدامات قابل توجه وی هتاک به شیعیانی است که با این شبکه تماس می‌گیرند. همچنین می‌توان نشانه‌های حقد و کینه دست‌اندرکاران این شبکه را نسبت به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و دولت‌های شیعه منطقه را دریافت. محور اصلی این شبکه، شبه‌پردازی و ضدتبلیغ با هدف ایجاد شکاف می‌باشد. استفاده از تکنیک‌های تبلیغاتی در راستای تأثیرگذاری بر قشری خاص، با شیوه‌های نرم و ابزارهایی که کشور سعودی و دیگر ایادی آمریکا، در این راه در اختیار این شبکه گذاشته‌اند.

شبکه وصال فارسی

تلاش این رسانه‌ها برای بسط و گسترش موضوع شبهه سازی و شبهه آفرینی در موضوعات گسترده ذیل مبانی مذهبی میان اقشار مختلف جامعه می‌باشد. ورود این شبهات به ظن اذهان جامعه و از طرفی بی پاسخ ماندن آنها در ذهن مخاطبین امری است که تردید، منتج به انحراف از اصول اعتقادی در طولانی مدت و «موجب افتراق هرچه بیشتر گروه‌ها و خطوط فکر شیعی و سنی» در جامعه اسلامی می‌شود. مدت زمان کار این شبکه هر روز به مدت دو ساعت می‌باشد.

رویکرد شبکه؛ وهابین سلفی - عملکرد شبکه؛ تندرو مذهبی - وابستگی شبکه ای؛ عربستان سعودی - زبان ؛ فارسی - مخاطبین؛ مسلمانان فارسی زبان - تاریخ تأسیس؛ ۱۴۳۲ ه.ق - مجری مطرح این شبکه؛ سید عقیل هاشمی است. عقیل هاشمی از جمله تندروی وهابی است که شبکه کلمه را مدیریت می‌کند. این شبکه که از تأسیس آن ۳ سال بیشتر نمی‌گذرد، با حمایت سعودی‌ها گردانده می‌شود و شبکه العربیه نیز پشتیبانی فنی این شبکه را بر عهده دارد. تکفیر شیعه، انکار ائمه و نیز تبرئه دشمنان اهل بیت مانند یزید و معاویه و انکار باور به مسئله مهدویت و ... از برنامه‌های محوری این شبکه است.

از همان بدو تأسیس تلاش کرد تا در راستای اهداف آمریکا و هم پیمانانش در منطقه حرکت کند. لذا در جریان تجاوز آمریکا به عراق رویکردی کاملاً جانبدارانه نسبت به آمریکا در پیش گرفت. در مقاطع بعدی همسویی آن با سیاست‌های آمریکا به طور کامل بر همگان عیان گردید. در سال ۲۰۰۶ میلادی که رژیم صهیونیستی با حمله به لبنان جنگ ۳۳ روزه را رقم زد، شبکه ی العربیه با مقصر نشان دادن حزب الله، حماس را عامل شروع جنگ معرفی نمود! پس از آن، سال ۲۰۰۸ میلادی و در پی تجاوز صهیونیست‌ها به نوار غزه مجدد در یک همسویی آشکار با رژیم صهیونیستی و حامیان غربی آن، جنبش مقاومت اسلامی فلسطین(حماس) را به عنوان عامل شروع کننده جنگ معرفی کرد! که البته همه این رویکردها متأثر از همسویی این شبکه با مواضع دشمنی آل سعود بود(همان). در جریان انقلاب مصر، شبکه العربیه به صورتی کاملاً غیر حرفه‌ای و آشکار به حمایت از دیکتاتور مصر(حسنی مبارک) پرداخت.

شبکه ماهواره ای الجزیره، پس از جنگ دوم خلیج فارس در سال ۱۹۹۶، راه اندازی شد. برنامه‌های این شبکه از اول نوامبر ۱۹۹۶ با ۶ ساعت در روز آغاز و در اوایل سال ۹۷ به ۹ ساعت در روز و سپس به ۲۰ ساعت افزایش یافت. کانال الجزیره عربی بیش از ۵۰۰ نیروی حرفه ای دارد و از لحاظ تکنولوژی بسیار پیشرفته و حرفه‌ای است. برخی از منتقدان معتقدند الجزیره دروازه ورود سوپاپ اطمینان مقبولیت رژیم صهیونیستی در منطقه و جهان عرب شده است. این شبکه با در اختیار نهادن بلندگو در خدمت نظریه پردازان صهیونیست و مقامات رسمی و نیمه رسمی تل‌آویو تحت عنوان مناظره و گفتگو، این رژیم را تلویحا به رسمیت شناخته و باعث شده است که این رژیم با کمترین هزینه، خود را به شهروندان جهان عرب بشناساند و چهره مقبول و تکثیرگرایی از خود ارائه دهد. بسیاری از کارشناسان در عراق بر این باورند که سیاست‌های خبری کنونی الجزیره نیز علیه روند سیاسی دولت عراق و تشویق و حمایت از خشونت‌ها و گروه‌های تکفیری است. در حادثه انفجار نهم اردیبهشت ماه ۱۳۸۶ در کربلا که بیش از ۶۰ کشته و ۱۷۰ زخمی بر جای گذاشت، شبکه خبری الجزیره در اقدامی عجیب، دقایقی قبل از وقوع انفجار خبر آن را پخش کرد. به نظر می‌رسد شبکه الجزیره قطر تحت تأثیر شدید افکار و باورهای افراطی سلفی‌ها است.

کتاب‌های منتشر شده ضد شیعه

بخش مهمی از کتاب‌های منتشر شده به زبان‌های عربی، انگلیسی، فارسی، اردو است. غیر از کتب قدیمی پیشوایان سلفی از جمله؛ ابن تیمیه، ابن القیم، ابن کثیر و محمد بن الوهاب به رد عقاید مذهب شیعه و سنی و دشمنی و ضدیت با آن، به ویژه پس از انقلاب اسلامی ایران پرداخته‌اند. ناشران با دستور حاکمان وهابی با جدیت زیاد آن‌ها را چاپ و داخل عربستان و خارج آن در میان مسلمانان و غیرمسلمانان (بیشتر به صورت اهدایی) توزیع می‌کنند (شناخت عربستان، ص: ۱۳۰، ۱۴۷، ۱۶۵). برخی از کتاب‌های ضد شیعه، که در عربستان چاپ و در سراسر دنیا توزیع می‌شود، از این قرار است:

- ۱- الشیعة و تحریف القرآن، محمد مال الله
- ۲- کلمات فی کشف باطیل و الافتراءات، عبدالفتاح ابوغده، الاستاد فی جامعه سعود بالریاض
- ۳- وجاء دور المجوس، عبدالله محمد الغریب (این کتاب سرشار از تهمت به شیعه و انقلاب اسلامی است)
- ۴- و جاؤوا یرکضون، ابوبکر جابر الجزایری، المدرّس بالجامعة الاسلامیه
- ۵- مهلا یا دعاه الظلاله، الواعظ بالمسجد النبوی الشریف

- ۶- حوار هادی بین السنته و الشیعه، عبدالله بن سعید ابوالخبید
- ۷- مسأله التقرب بین الشیعه و السنه، ناصر بن عبدالله بن علی
- ۸- تبذیر الظلام و تنبیه النیام الی خطر التشیع علی المسلمین و السلام، ابراهیم سلیمان الجبهان
- ۹- بطلان عقاید الشیعه و بیان ضیق معتنقیها و مفتر یا تهم علی الاسلام من مراجعهم الشیعه و المتعه، محمد عبدالستار التونسی
- ۱۰- الشیعه و المتعه، محمد مال الله
- ۱۱- عقیده الامامیه عند الشیعه الاثنی عشریه، دراسه ضوء الکتاب و السنه، علی السالوس
- ۱۲- الخطوط العریضه، محب الدین الخطیب (این کتاب مکرر به چاپ رسیده است)
- ۱۳- الثورة الایرانیة فی میزان الاسلام، محمد منظور النعمانی
- ۱۴- عبدالله بن سبا و اثره احداث الفتنه فی صدرالسلام، سلیمان بن مد العود ؛
- ۱۵- المؤامرة علی الکعبه من القرلمطة الی الخمینى؛ تاریخ و وثائق، الدکتر عبدالنعم النمر، مکتبه التراث الاسلامی، القاهرة، ۱۹۸۸ م
- ۱۶- الشیعه و اهل البیت، دکتر احسان الهی ظهیر، اداره ترجمان السنه، اللاهور، پاکستان، ۱۴۵۳ ه.ق
- ۱۷- الشیعه و القرآن، دکتر احسان الهی ظهیر
- ۱۸- مفاهیم یجب ان تصحّح، السید محمد بن علوی المالکی، دایره الاوقاف والشؤون الاسلامیه، دبی، ۱۴۱۵ ه.ق
- ۱۹- رساله الرد علی الرافضه، محمد بن الوهاب (مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی ره، ص: ۱۱)

معرفی سایت‌های ضد شیعه:

آغاز فعالیت	نام سایت و نشانی سایت	مالکیت سرور
۱۹۹۸	رابطه اهل السنه isl . org . uk	بریتانیا (مالک آن در لندن ثبت شده است)
۱۹۹۸	طریق الاسلام islamway . com	آمریکا
۱۹۹۸	اسلام ویب	آمریکا (مدیریت دوحه قطر)
۱۹۹۸	شبکه سحاب السلفیه sahib . net	آمریکا
۱۹۹۹	شبکه انصار اهل البیت ansar . org	آمریکا
۱۹۹۹	شبکه الاسلامیه Islamic web . com	آمریکا
۲۰۰۰	المنهج almanhag . com	آمریکا (با مدیریت عثمان)
(ثمرحسینی ، ۱۳۹۵ ، ص ۸۳- ۸۸)		

موقعیت جغرافیایی سرورهای وبگاه های ضد شیعه و تقریب اسلامی

معرفی فیلم های ساخته شده علیه شیعه

امروزه غرب بدون فهمی درست و عمیق از اسلام، شیعه و تعلیم حیات بخش آن، دشمن جدیدی در برابر خود احساس کرده است و به غلط سعی دارد آن را به عنوان جایگزین کمونیسم در دوران جنگ سرد به شمار آورد. غرب عمدتاً با محوریت رسانه، در تصویرسازی قالبی و ناقص خود، مسلمانان را بدون استثنا در زمره «بنیادگرایان» یا «تروریست های بالقوه» معرفی می کند. این تصور بی مبنا و کاملاً ظالمانه از طریق رسانه های جهان گستر غرب، علاوه بر کشورهای غربی در سراسر جهان نیز منعکس می شود. در رسانه های غربی به ویژه سینمای هالیوود، به ندرت از کلماتی نظیر؛ «منطقی»، «احیاگر»، «عدالت خواه»، «اخلاق مدار» برای توصیف مسلمانان استفاده می شود، در حالی که واژه های نفرت انگیزی نظیر؛ «بنیادگرا» (به معنای غربی آن)، «تروریست»، «خشونت طلب»، «بی رحم» به وفور، در قالب های کلامی و غیرکلامی، برای توصیف مسلمانان در متن محصولات رسانه ای و فیلم های سینمایی استفاده می شود. معمولاً پس از هر واقعه غیرانسانی و تروریستی در هر گوشه از جهان، رسانه های خبری غرب از عباراتی نظیر؛ «مردانی با شمایل اعراب پس از انفجار، در اطراف محل دیده شده اند» با بهره گیری از قالب های زبانی ناظر به مسلمانان یا اعراب مسلمان، فراوان استفاده می کنند. شواهد موجود در فیلم های ذیل گواه صدق این مدعاست:

- فیلم «بازگشت به آینده»؛ سال تولید: ۱۹۸۵؛ داستان بر اساس شرطی سازی است. مسلمانان به عنوان تروریست معرفی می شوند. در این فیلم مسلمانان تروریست لیبایی در پی دستیابی به سلاح اتمی هستند.

- فیلم «دروغ‌های حقیقی»؛ سال تولید: ۱۹۹۴؛ مسلمانان عرب تروریست، بمب هسته‌ای را به آمریکا آورده و می‌خواهند آن را در یکی از شهرهای آمریکا منفجر کنند.
 - فیلم «آمریکای زیبا»؛ سال تولید: ۲۰۰۱؛ ایرانیان افرادی تروریست و خشن معرفی شده‌اند که به خاطر اسلام، رفتارهای نامعقول و خشن مثل گروگان‌گیری دارند.
 - فیلم «برات»؛ سال تولید: ۲۰۰۶؛ در این فیلم کم‌دی به صورت منفعلانه، مسلمانان را «مشتی تروریست» می‌نامند که باید کشته شوند.
 - فیلم «اورشلیم، شمارش معکوس»؛ سال تولید: ۲۰۰۶؛ گروهی از مسلمانان ایرانی موسوم به گروه «هفت شگف انگیز» می‌خواهند با بمب‌گذاری در خاک آمریکا، این کشور را نابود کنند و نماینده اسرائیل در آمریکا را ترور می‌کنند.
 - مجموعه فیلم «همه دروغ‌ها»؛ سال تولید: ۲۰۰۸؛ گروهک تروریستی مسلمان به سرکردگی روحانی شیعه به نام «السلیم» در همه جای دنیا، به ویژه اروپا و آمریکا، علیه منافع غرب عملیات انتحاری انجام می‌دهند.
 - فیلم «قربانی»؛ سال تولید: ۲۰۰۹؛ گروهک شیعی از افغانستان، هند و پاکستان در آمریکا گرد هم آمده‌اند تا علیه منافع و امنیت غرب، عملیات انتحاری انجام دهند و تعدادی از شهروندان بی‌گناه آمریکایی را به خاک و خون می‌کشند.
 - فیلم «دیکتاتور»؛ سال تولید: ۲۰۱۲؛ در این فیلم کم‌دی به صورت منفعلانه حادثه یازدهم سپتامبر، تروریست بودن مسلمانان و تهاجم ظالمانه آنها به اسرائیل و یهودیان یادآوری می‌شود (شرف‌الدین و کنجیانی، ۱۳۹۳، ص: ۵).
- نام و مشخصات فیلم‌هایی که به آنها استناد شده از این قرار است:
- ۱- نام فیلم: Body of Lies ؛ سال تولید ۲۰۰۸؛ کارگردان: Ridley Scott ؛ تهیه‌کننده: Ridley Scott Donald De Line ، نویسنده: David Ignatius و William Monahan؛ کشور سازنده: آمریکا؛ شرکت: Warner Brothers
 - ۲- نام فیلم: Circumstance؛ سال تولید: ۲۰۱۱؛ کارگردان: Maryam Keshavarz ؛ تهیه‌کننده: Karin Chien و Melissa M . Lee ؛ نویسنده: Maryam keshavarz ؛ کشور سازنده: آمریکا؛ شرکت: Lions Gate
 - ۳- نام فیلم: Kasi Az Gorbahaye Iran Khabea Nadarad ؛ سال تولید: ۲۰۰۹؛ کارگردان: Bahaman Ghabadi ؛ تهیه‌کننده: Hossein و Bahman Ghobadi ؛ نویسنده: Mortezaeiyan؛ کشور سازنده: آمریکا؛ شرکت: IFC
 - ۴- نام فیلم: My Tehran For Sale؛ سال تولید: ۲۰۰۹؛ کارگردان: Granaz Moussavie؛ کشور سازنده: آمریکا

۵- نام فیلم: Taken؛ سال تولید: ۲۰۱۲؛ کارگردان: Olivier Megaton؛ تهیه کننده: Lus Besson؛ کشور سازنده: آمریکا؛ شرکت: Europa Corp؛ (همان)

برساخت های مهدوی و جایگاه رسانه ها

یکی از رویکردهایی که در راهبردهای رسانه‌ای مهدویت می‌توان از آن بهره گرفت رویکرد برساخت‌گرایی (constructionist perspective) است. بر این اساس، آن چه از مهدویت اصیل و واقعی اقتباس شده و مخاطبان عام از آن بهره می‌گیرند مسیر مستقیمی نیست، بلکه چندلایه و حتی انعکاسی محسوب می‌شود. منظور از برساخت این است که مخاطبان عام به ندرت این توانایی را دارند که آموزه‌های مهدویت را از سرچشمه‌های اصیل آن دریافت کنند، بلکه این آموزه‌ها را از برساخت‌های تفسیری و بیشتر برساخت‌های رسانه‌ای دریافت می‌کند. براین اساس می‌توان مدلی از برساخت‌های مهدوی ترسیم و جایگاه برساخت‌های رسانه‌ای را در میان سایر ساخت‌ها مشخص نمود. بر اساس این مدل، برساخت‌های مهدوی درجاتی دارند. برساخت‌های درجه بالاتر از درجات پایین تر اخذ می‌شوند و از این رو هر گونه اشتباه در برساخت درجه پایین‌تر در درجات بالاتر منعکس می‌شود. بنابراین، نهادهای متناظر با درجات پایین‌تر باید مسئولیت انعکاس شباهت در آموزه‌های مهدوی را بپذیرند و پاسخگو باشند. برساخت‌های روایتی منتسب به مهدویت شامل احادیث، ادعیه و روایت‌ها، منبع و سرچشمه اصلی برساخت‌های مهدوی هستند. از نظر تاریخی نیز دشمنان مهدویت تلاش کرده‌اند که به شیوه‌های مختلف در برساخت‌های مهدوی انحراف ایجاد کنند. تبارشناسی سیاست مهدویت هراسی و مهدویت ستیزی نشان می‌دهد که دشمنان مهدویت در طول تاریخ از رسانه‌ها چه به صورت تعامل رو در رو، چه تعامل رسانه‌ای و اخیراً شبه تعامل رسانه‌ای بهره گرفته‌اند. این مسئله در دوران خلفای عباسی در جهان اسلام و پس از آن در جهان غرب نمودهای رسانه‌ای مختلفی داشته است. سابقه مهدویت ستیزی در قالب تعامل رو در رو در مجالس تلاش می‌کردند با طرح مناظرات علمی این مهم را به سر منزل برسانند که در سه دسته قابل بررسی هستند:

۱. برساخت فرهنگ مهدویت با تعامل

رسانه در تعامل رسانه‌ای می‌تواند فرهنگ مهدویت را در اشکال تعاملی همچون؛ نامه نویسی و گفت‌گوی تلفنی با استفاده از یک رسانه فنی (کاغذ، سیم برق، امواج الکترومغناطیسی) به شیوه‌های ماهرانه زمینه‌آشنایی افراد را با فرهنگ مهدویت فراهم کند.

۲. برساخت فرهنگ مهدویت با تعامل شبه‌رسانه‌ای

در تعامل شبه رسانه‌ای، فرهنگ مهدویت توسط روابط اجتماعی احراز شده توسط رسانه‌های توده‌ای (کتاب، روزنامه، تلویزیون، رادیو، وبلاگ و ...) منتقل می‌شود.

۳. برساخت فرهنگ مهدویت با تعامل رو در رو

در این نوع تعامل، پیام به شکل حضوری دریافت می‌شود. برساخت فرهنگ مهدویت به این شیوه، گفت و شنودی است. (علی میرزا محمدی، سید رضی موسوی گیلانی، فصلنامه مشرق موعود، شماره ۱۶، ص: ۱۰)

هالیوود و مهدی ستیزی

اهمیت مسئله ظهور و لزوم آمادگی فکری و عملی منتظران از جمله حقایقی است که بر هیچ شیعه منتظری پوشیده نیست. نگاهی گذرا به عملکرد رسانه‌های جهانی در کشورهای غیرمسلمان، بیانگر جدی گرفتن خطر اعتماد شیعه به منجی است. هدف از تبلیغات وسیع تخریبی، نفی و خرافاتی نشان دادن اعتقاد به منجی به طور عام و برنامه ریزی گسترده پیرامون مسئله مهدویت جهت زدودن حس عمیق انتظار و مهدی ستیزی به طور خاص است. در میان تولیدات پر خرج هالیوودی و محصولات پر جلوه و تماشایی آن در دهه‌های اخیر، بخشی به ساخت فیلم‌های آخرالزمانی اختصاص یافته و دست مایه تهیه کنندگانی قرار گرفت است که به دنبال فروش گیشه خود هستند و برای رسیدن به این هدف، از جلوه‌های بصری و تکنیک‌های پیشرفته سینمایی استفاده می‌کنند. بخش بزرگی از سرمایه‌گذاری مدیران صهیونیست هالیوود با انگیزه‌های سیاسی، در اختیار سازندگان قرار می‌گیرد. این سرمایه‌گذاری‌ها به سفارش لابی یهود، بیشتر برای تولید محصولات جذاب ضد تشیع هزینه می‌شود. با این توصیف، هیچ‌گاه از هزینه‌های گزاف برخی فیلم‌های هالیوودی متعجب نخواهیم شد. بحث مهدویت ستیزی در سینمای هالیوودی از سال ۲۰۰۰ به بعد شدت گرفت. هالیوود به عنوان مرکز فیلم سازی آمریکا در سال، هفتصد فیلم تولید می‌کند و نزدیک به ۷۸٪ سینما و تلویزیون‌های جهان از آن تغذیه می‌شوند. این در حالی است که در آمریکا بیش از ۶۰٪ از پرفروش‌ترین فیلم‌های هالیوود در خصوص آخرالزمان است. یهودیان، مؤسسان اصلی سینمای هالیوود بوده‌اند و از آنجا که در غرب، بحث موعودگرایی در تمامی ابعاد، فوق العاده جدی است به همین دلیل متفکران غربی بخش مهمی از افکارشان را صرف این مسئله می‌کنند. خرافه‌هایی از طرف صهیونیست‌ها به سینمای هالیوود راه یافته و تأثیرهایی در پی داشته است. مهم‌ترین تأثیر این دسته از فیلم‌های خرافی، آن است که حس اعتماد به نفس را در مخاطبان جهان سومی نابود می‌سازد و هم زمان، اعتماد و انقیاد نسبت به صاحبان اصلی را (که به زعم این دسته از فیلم‌ها، امریکایی‌ها و یهودیان هستند) ترویج می‌نماید (قاسمی، ۱۳۹۰، ص: ۱۰۲). برخی مواقع، هالیوود ارزش‌های اسلامی را به صورت ظریف به نفع خودش مصادره می‌کند و از آن خود می‌داند. خرافه دیگری که صهیونیست‌ها آن را در قالب سینمایی مصادره به مطلوب کرده‌اند، مسئله ظهور منجی و

سفر به سرزمین موعود است؛ اما منجی این فیلم‌ها آن منجی‌ای نیست که بشریت در انتظار اوست (همان، ص: ۱۰۳). در فیلم‌های هالیوودی فیلم به نوعی ضد مسیح را همان منجی مسلمانان نشان می‌دهد و دیگر آن که در برابر این شیطان می‌بایست یک ناجی را معرفی نماید. در فیلم‌های هالیوود، نجات دهنده زمین که به نوعی پدر معنوی انسان‌ها نیز معرفی می‌شود، یک آمریکایی یا یک یهودی است. برخی از فیلم‌های چالش برانگیز هالیوود در زمینه مهدویت، مانند فیلم پیش‌گویی‌های نوستر آداموس که بیست و شش سال پیش ساخته شده، تلاش می‌کنند که دجال (ضد مسیح) را به عنوان کسی معرفی کند که از شرق اسلامی ظهور کرده و پوشش اسلامی دارد و با سلاح اتمی به قصد نابودی آمریکا می‌رود؛ ولی با درایت و مدیریت شخصی رئیس جمهور آمریکا نابود می‌شود (میشل دونر ترام ال‌های ۱۵۰۳ تا ۱۵۶۰). در مجموع می‌توان گفت، سینمای هالیوودی به شیوه‌های زیر در صدد اسلام ستیزی و موعود ستیزی برآمده است:

- ۱- نشان دادن یک امریکایی یا یک یهودی به عنوان منجی آخرالزمان.
 - ۲- نشان دادن مسلمانان به عنوان ضد مسیح و ضد منجی آنها.
 - ۳- القای غلبه نهایی تمدن غرب و منجی و شکست حتمی مسلمانان اهریمنی.
 - ۴- تهاجم فرهنگی و مقابله با مسلمانان از طریق ترویج ارزش‌های مادی‌گرایانه، مانند؛ خشونت و جادوگری.
 - ۵- ترسیم ضدیت اسلام با تکنولوژی و پیشرفت.
 - ۶- جلوه دادن یهودیان و قوانین آنها در عرصه‌ها و تحقیر اسلام و مسیحیت.
- بی‌شک جهان غرب درصدد تحقیر و تخریب معنای اخراالزمان و آماده‌سازی اذهان برای پذیرش تفسیر غربی اخراالزمان از طریق سینماست (علوی طباطبایی، ۱۳۷۹، ص: ۷۳).

راهکارهای مقابله و ایستادگی در برابر مهدی ستیزی

در مقابل روحیه استکباری که هم در دوران غیبت و هم دوران ظهور، مهم‌ترین عامل دشمنی و ستیز با امام است، می‌بایست فعالیت‌هایی انجام داد. از جمله؛ شناسایی اهداف و راهکارهای دشمن و آگاه‌سازی افراد و جوامع نسبت به این امر و مقاومت و مقابله در مقابل توطئه‌ها و تحرکات دشمن. با ترمیم، تبیین و اعتمادسازی باید حربه تخریب دشمن را خنثی نمود و با روشنگری و خرافه‌زدایی برای تعمیق ایمان و اعتقادات مردم گام برداشت و توطئه تحریف را ریشه‌کن کرد. اثبات اصل مهدویت در یک محفل علمی با مخاطبانی که عالم و اهل تفکر و استدلالند، جزء آسان‌ترین کارهاست و در این امر هیچ تردیدی نیست. ایمان و اعتقاد مردم هم خوب است؛ منتها تعمیق این ایمانی که مردم به امام زمان (ع) دارند، کار بسیار ظریفی است.

بخش مهم کار مراکز تخصصی مهدویت این است که عشق، محبت و سوز و گدازی که مردم به طور طبیعی نسبت به حضرت دارند را با یک نگاه عالمانه و آگاهانه همراه نمایند. یک راهکار مناسب این است که فرقه‌ها و جریانات انحرافی را معرفی و ضعف‌ها و نواقص نظام‌هایی چون لیبرال و دموکراسی و ... را بازگو نماییم و با ارائه استراتژی که با روایات مطابق است در مقابل استراتژی‌های دیگر گام برداریم و در خصوص تعمیق و تبیین اندیشه مهدویت تلاش نماییم. از جمله راهکارهای مهم در ترویج و تفهیم فرهنگ مهدوی، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- تئوری پردازی درباره‌ی مهدویت.
- ۲- شفاف سازی جنبه‌های شخصیت و حکومت امام مهدی (عج).
- ۳- رشد و اعتلای فرهنگ مهدویت و مفهوم انتظار.
- ۴- توسعه فرهنگ مهدویت.
- ۵- لزوم شناخت دشمن، تدارک و مهیا شدن برای مقابله و دفاع در برابر مهدی ستیزی.
- ۶- آگاهی و بیداری مسلمانان و شیعیان نسبت به حقیقت و ماهیت دشمنان اسلام و مهدی ستیزی.
- ۷- معادباوری اندیشمندان و عمل‌گرایی خالصانه (پور سید آقایی، ۱۳۸۰، ص: ۵۲ - ۶۴).

نتیجه

گسترش پدیده‌هایی همچون شیعه هراسی در دنیای امروز از منظرهای مختلفی قابل تحلیل است. منظر رسانه‌ای و ارتباطاتی یکی از این وجوه است. در دنیای امروز با تحولاتی همچون کم رنگ شدن مرزهای دولت و ملت‌ها و کم شدن فاصله‌های زمانی و مکانی میان انسانها، هویت بشری به شکل دیگری تعریف می‌شود. رسانه‌ها سهم به سزایی در رشد شیعه هراسی دارند. شیعیان دارای امتیازات و ویژگی‌هایی مانند فرهنگ سیاسی خاصی مشتمل بر مفاهیم عاشورا، ولایت فقیه، مهدویت و نظام واحد جهانی و اندیشه خدا محوری هستند. این امر در کنار امتیازات ژئوپلتیک و استراتژیک شیعیان، موقعیت منحصر به فردی را برای آنان فراهم می‌کند. اندیشمندان غربی با مطالعه درباره شیعه، به چنین قابلیت‌هایی پی بردند و در نتیجه نظریه جنگ تمدن را مطرح نمودند؛ جنگی که در آن تمدن غرب فرو می‌پاشد و اسلام مهم‌ترین رقیب و پیروز جنگ معرفی می‌شود. این عوامل باعث شد تا غربی‌ها در کنار انواع اقدامات سخت و نرم بر ضد شیعیان، به رواج پدیده شیعه هراسی در جهان به ویژه در میان اعراب بپردازند. طرح شیعه هراسی و ژئوپلتیک شیعی برای ایجاد هراس در میان ملت‌ها و دولت‌های اهل تسنن و شعله‌ور کردن مناقشات مذهبی است. برنامه هدفمند دشمنان جهان اسلام برای ایجاد اختلافات متعدد قومی، فرقه‌ای و مذهبی از یک سو و نا آگاهی و غفلت برخی سران و

سیاستمداران کشورهای اسلامی نسبت به این توطئه‌ها، شرایط فعلی جهان اسلام را در وضعیتی نابهنجار و به تعبیر مقام معظم رهبری، «مجروح» قرار داده است. مهمترین محور این توطئه‌ها، بر مبنای ایجاد و تعمیق شکاف «سنی - شیعه» و «عرب - غیر عرب» است که متأسفانه تا اندازه زیادی محقق شده است. مسلمانان دردها و رنج‌های امروز ملت‌های مسلمان، هیچ چاره‌ای جز بیداری مسلمانان، بازگشت به هویت اسلامی و همت و عزم جدی مسئولان کشورهای اسلامی برای برکنار گذاردن اختلافات، نخواهد داشت. لذا مهمترین و مؤثرترین راه مقابله با موج شیعه‌هراسی را نیز می‌توان حضور مؤثر رسانه‌ای و مقابله عالمانه از طریق ابزارها و تکنیک‌های رسانه‌ای دانست. تولید محصولات فاخر هنری و سینمایی با موضوعات اسلامی گام مؤثری در کم رنگ کردن مقوله شیعه‌هراسی است. راهکارهایی برای مقابله با شیعه‌هراسی در بخش دولت‌ها، رسانه‌ها و نخبگان ارائه دادیم. در بخش دولت‌ها، توجه به دیپلماسی فعال در عرصه بین‌المللی، افشای سیاست‌های ضد انسانی غرب و صهیونیسم، و تلاش برای توسعه زیر ساخت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و نظامی به منظور ساخت جامعه الگو و نمونه، باید مورد توجه قرار گیرد. در بخش رسانه‌ها نیز باید به توسعه تجهیزات رسانه‌ای، ساخت و راه‌اندازی ماهواره‌ها، پخش برنامه‌های مفید برای آگاه سازی مردم در رسانه ملی و توسعه شبکه اینترنت پرداخته شود. در بخش نخبگان، انتظارات بیشتری وجود دارد. آنها باید از سویی به شناسایی تمدن غرب و چگونگی شکل‌گیری آن و در مقابل، شناخت اعتقادات و تمدن شیعیان بپردازند و از سوی دیگر پاسخ‌های درستی برای شبهات ایجاد شده توسط دشمنان اسلام بیابند و طرح‌ها و برنامه‌های مناسبی را برای مقابله با طرح‌ها و توطئه‌های دشمنان در نظر بگیرند. همچنین با ایجاد تحول در علوم انسانی، به ارائه مبانی بومی و اسلامی برای این علوم بپردازند تا بتوانند در سطح جهان توانایی‌هایی خود را مستقل از غربی‌ها به نمایش بگذارند و حقیقت مکتب تشیع را به جهانیان معرفی نمایند. رسانه‌ها با استفاده از تاکتیک‌هایی مانند برجسته‌سازی، بزرگنمایی اخبار منفی کشورهای اسلامی و فعالیت‌های اسلام‌گرایان افراطی و تبلیغات منفی باعث تقویت شیعه‌هراسی در افکار عمومی غرب می‌شوند و مخاطبان خود را متقاعد می‌کنند که دین اسلام و حضور شیعیان در غرب امنیت آنها را به خطر می‌اندازد. در نهایت می‌توان اذعان کرد که بحث درباره پدیده شیعه‌هراسی دیگر فقط ویژه محافل خصوصی غربی‌ها و رهبران فکری آنها نیست. با نقش تأثیرگذار رسانه‌ها به ویژه اینترنت، این پدیده وارد عرصه عمومی شده است. می‌توان راهکارهایی برای مقابله با این پدیده به کار برد تا شیعه‌هراسی بیش از این تبدیل به شیعه‌ستیزی نشود. برای پیشبرد این هدف علاوه بر برگزاری همایش‌های مختلف برای تبیین علل و عوامل شیعه‌هراسی، می‌بایست از طریق رسانه‌ها آگاهی مخاطبان را نسبت به دین اسلام افزایش داد و به افکار عمومی غرب نشان داد

که دنیای اسلام فقط آن چیزی نیست که در اخبار منفی رسانه‌های آنها برجسته می‌شود. در واقع بیش از هر چیز باید جریان یک سویه گردش اطلاعات را تعدیل کرد و اخبار مثبت به کشورهای اسلامی را پوشش داد. این امر مهم با استفاده از رسانه‌های ارتباط جمعی و در سطح وسیع و بهتر میسر خواهد شد. الیاسی در مقاله خود با عنوان؛ «عملیات روانی رسانه‌ای برای کنترل اذهان» بیان می‌کند: در دنیای امروز، اثر بخشی عملیات روانی رسانه‌ها بیش از هر چیزی منوط به غربالگری اطلاعات سرسام آوری است که منابع خبری (اعم از آشکار و پنهان) درباره گروه‌ها و اقوام و ملل آماج جمع‌آوری می‌کند (الیاسی، ۱۳۸۲، ص: ۲۴۱).

به اعتقاد دکتر «عبدالرحیم گواهی»؛ مترجم کتاب شرق شناسی؛ «ادوارد سعید»، تنها راهی که پیش روی مسلمانان قرار دارد؛ دفاع از اصول و ارزشهای اسلامی به لسانی فاضلانه، شریف و همواره مبتنی بر ادب اسلامی و عمل به آیه شریفه؛ «و جادلهم بالتی هی احسن» است (۱۳۸۶، ص: ۴) و این مهم با استفاده از رسانه‌های ارتباط جمعی و در سطح وسیع و بهتر میسر خواهد شد.

منابع

۱. ابراهیم، فؤاد، شیعیان در جهان مدرن، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۷
۲. ابوالحسنی، رحیم و محمد بابایی، «رویکرد نظری به رابطه رسانه و سیاست» فصلنامه سیاست، دوره ۴۲، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۱
۳. مصطفی، تفکر شیعی و پدیده‌ی جهانی سازی، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۸
۴. اسماعیلی، حمیدرضا، القاعده از پندار تا واقعیت، تهران، اندیشه سازان نور، ۱۳۸۶
۵. الیاسی، محمدحسین (۱۳۸۲) عملیات روانی رسانه ای برای کنترل اذهان، فصلنامه پژوهش های ارتباطی، ۱۰ (۳۴)
۶. بابایی، محمد، هویت مشترک شیعی در روابط ایران و لبنان، پایان نامه کارشناسی ارشد روابط بین الملل، دانشگاه تهران، ۱۳۸۸
۷. بوردن، اد، بُعد فرهنگی ارتباطات برای توسعه، ترجمه مهرسیما فلسفی، چاپ اول، انتشارات سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، مرکز تحقیقات مطالعات و سنجش برنامه ای، ۱۳۷۹
۸. پناهی و عالی زاده، محمد حسین و اسماعیل، مجلات، تأثیر وسایل ارتباطی جمعی بر مشارکت سیاسی شهروندان تهران، فصلنامه علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی، شماره ۲۸ - ۲۹، ۱۳۸۴
۹. تامپسون، جان، رسانه‌ها و مدرنیته، ترجمه مسعود اوحدی، انتشارات سروش، ۱۳۸۰
۱۰. توال، فرانسوا، ژئوپلیتیک شیعه، ترجمه دکتر علیرضا قاسم آقا، تهران، آمن، ۱۳۷۹
۱۱. جدید بناب، علی، عملکرد صهیونیسم در برابر جهان اسلام، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۵
۱۲. خامنه ای، سید علی، بیانات در مراسم یازدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) تهران، ۱۴ خرداد ۱۳۸۳
۱۳. دادگران، سید محمد، افکار عمومی و معیارهای سنجش آن، تهران، انتشارات مروارید، ۱۳۸۵
۱۴. دادگران، سید محمد، افکار عمومی و معیارهای سنجش آن، تهران، مروارید، ۱۳۸۴
۱۵. دکتر کشاورزی شکری، عباس. دکتر غفاری، زاهد. فهیمی، زهرا. علل گسترش شیعه هراسی و راهکارهای مقابله با آن، شماره ۴۴، از ص ۱۳۷ تا ۱۷۴، زمستان ۱۳۹۴
۱۶. دمیرچی، پژوهش این کتاب با معاونت امور فرهنگی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، فصل نهم نگاهی به عملکرد چند رسانه و فتنه ۸۸

۱۷. دوست محمدی، امد و محمد رجبی، «درآمدی بر زمینه‌های پیدایش و مبانی عقیدتی مسیحیت صهیونیستی»، فصلنامه سیاست، دوره ۳۹، شماره ۱، بهار ۱۳۸۸
۱۸. دهشیری، محمد رضا، نقش رسانه‌ها در عرصه سیاست خارجی در عصر جهانی شدن، جهانی شدن رسانه‌ها، تهران، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۰
۱۹. ذالفقاری، سید محمد، هراس اخلاقی، رهیافتی برای فهم شیعه هراسی، پژوهش‌های منطقه‌ای، شماره ۱۱، از ص ۱۶۷ تا ۱۹۴، بهار ۱۳۹۳
۲۰. ریاحی، محمدرضا، ایران و آمریکا، توسعه تضاد در بستر قدرت نرم رسانه، تهران، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰
۲۱. سعید، ادوارد، اسلام رسانه‌ها، ترجمه اکبر افسری، تهران، توس، ۱۳۷۹
۲۲. سید نژاد، سید باقر، «سلفی‌گری در عراق و تأثیر آن بر جمهوری اسلامی ایران» مطالعات راهبردی، شماره ۴۷، سال سیزدهم، بهار ۱۳۸۹
۲۳. شفیعی سروستانی، اسماعیل، مثلث مقدس (راز دشمنی غرب با اسلام و مسلمانان)، چاپ سوم، تهران، هلال، ۱۳۸۹
۲۴. شناخت عربستان، ص ۱۳۰/۱۴۷/۱۶۵
۲۵. صفی، محمد، ژئوپلیتیک فرهنگی و مسئله امنیت ملی، تهران، شمس، ۱۳۸۰
۲۶. صداقت ثمر حسینی، کامیار، شیعه‌شناسی معاصر اهل سنت، ج ۱، ص ۸۳-۸۸،
۲۷. صداقت ثمر حسینی، کامیار، شیعه‌شناسی معاصر اهل سنت، ج ۲، رسانه اینترنتی مخالفان وحدت اسلامی
۲۸. فاضلی‌نیا، نفیسه، «علل نگرانی غرب از انقلاب اسلامی، فصلنامه علوم سیاسی، شماره ۳۶، ۱۳۸۵
۲۹. قربی، سید محمد جواد، مطالعات رسانه و امت، سال اول، شماره اول و پاییز و زمستان ۹۳
۳۰. کریستین، ریو. ام و مک ویلیامز، رابرت، او، صدای مردم، ترجمه ی محمود عنایت، تهران، کتاب سرا، ۱۳۶۵
۳۱. کلاته، حسن، گفتمان جمهوری اسلامی در اندیشه ی امام خمینی (ره) تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۸
۳۲. لوییس، برنارد، برخورد فرهنگ‌ها، ترجمه ی بهمن دخت اویسی، تهران، فرزانه روز، ۱۳۸۴
۳۳. ماه پیشانیان، مهسا، جنگ نرم در فضای رسانه و سایبر، انتشارات علیاء، ۱۳۸۹
۳۴. مجتهد زاده، پیروز، ایده‌های ایرانی و دگرگونی‌های ژئوپلیتیک، نشر نی، ۱۳۸۱

۳۵. محمدپور ، علی ، « ژئوپلیتیک شیعه در خاورمیانه پس از حمله آمریکا به عراق » ، مجموعه مقالات ، تهران ، انجمن ژئوپلیتیک ، ۱۳۸۵
۳۶. محمدی ، بدالله ، « بررسی ابعاد همگرایی در منطقه خلیج فارس » ، مجله ی مصباح ، شماره ی ۲ ف تابستان ۱۳۷۱
۳۷. مظفری ، آیت ، شیعه و جهان فرد ، قم ، زمزم هدایت ، ۱۳۸۶
۳۸. معتمد نژاد ، کاظم ، « وسایل ارتباط جمعی » چاپ چهارم، تهران ، نشر علامه طباطبایی ، ۱۳۸۳
۳۹. معرفی فیلم های ضد شیعی (مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) نویسنده : معرفت فرهنگی اجتماعی : نام کتاب : هالیوود و توطئه اسلام هراسی با شگرد نفوذ در ناخودآگاه ، سال چهارم ، پیاپی ۱۶ ، پاییز ۱۹۲۳
۴۰. مقدم فر ، گلناز ، « ایران ، کانون هارتلند » ، روزنامه ی رسالت ، شماره ی ۷۰۱۱ ، سال ۲۵ خرداد ۱۳۸۹
۴۱. مقیمی ، غلام حسن ، جزوه درسی اندیشه سیاسی امام خمینی ، مدرسه عالی امام خمینی (ره) ، ۱۳۹۰
۴۲. مقیمی ، غلام حسن ، جزوه درسی جغرافیای سیاسی جهان اسلام ، تئوری های جغرافیایی ، نوشته انتشارات مجتمع آموزش عالی امام خمینی (ره) ، ۱۳۸۸
۴۳. ملکی ، داوود ، مطلبی جونقانی ، محسن ، فلسفه و کلام : مربیان ، شماره ۳۹ ، از ص ۱۳۰ تا ۱۴۴ ، زمستان ۱۳۹۰
۴۴. نای ، جوزف، قدرت نرم، ابزارهای موفقیت در سیاست بین الملل ، ترجمه ی سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری ، تهران ، دانشگاه امام صادق ۱۳۸۹
۴۵. نوذری ، حسینعلی ، نظریه انتقادی مکتب فرانکفورت در علوم اجتماعی و انسانی ، نشر آگه ، ۱۳۸۳ ،
۴۶. ولایت فقیه ، رهبری و شبهات دشمن برای تخریب آن ، کاری از معاونت مطالعات راهبردی ، مدیریت تامین محتوا ، اداره تامین محتوای فرهنگی سیاسی ، اسفند ۱۳۹۱
- منابع اینترنتی:

Balletin @ alalam .

[http : // www . hamshahri . org / news – 922200 . aspx](http://www.hamshahri.org/news-922200.aspx)

[http : // www . j c 3130 . ir / index . php ? newsid = 12748](http://www.jc3130.ir/index.php?newsid=12748)

[http : // www . tebyan . net / newindex . aspx ? pid = 182824](http://www.tebyan.net/newindex.aspx?pid=182824)

[http://mshrgh . ir / 472971](http://mshrgh.ir/472971)

[www . shafagna . com / Persian 92](http://www.shafagna.com/Persian92)

منابع لاتين

Eriksson , johan and Giampieero (2007)International Relation and Sooigt in the Digital Aqital Aqes , New York

